Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005197

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-09-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: наказ ЗНУ від 05.10.2026 № 491

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Василина Роман Сергійович
2. Roman Vasylyna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 48177 Філологія

Дата захисту: 18-09-2026

Спеціальність за освітою: Мова і література (англійська)

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16319

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.07.41

Тема дисертації:

1. Реалізація категорії інтертекстуальності в детективах А. Крісті

2. The Realization of the Category of Intertextuality in Agatha Christie's Detective Fiction

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена дослідженню специфіки реалізації категорії інтертекстуальності у детективних творах Агати Крісті. Мета роботи полягає у виявленні специфіки реалізації категорії інтертекстуальності, визначенні її проявів і функцій у художньому просторі детективної прози Крісті. Наукова новизна дисертації полягає у здійсненні комплексного аналізу інтертекстуальності як архітектонічної основи детективів А. Крісті, в уточненні типології та функції паратекстуальних та архітекстуальних маркерів у творах майстрині детективу. У дослідженні представлено комплексний погляд на інтертекстуальність творів Крісті як засіб впливу на реципієнта та підґрунтя для експериментаторства письменниці у царині класичної моделі детективного жанру. Матеріалом дослідження є вибірка інтертекстуальних елементів із 41 твору Крісті. Термін «інтертекстуальність», введений у науковий обіг Ю. Крістевою у 1960-х роках, сьогодні перетворився з вузького літературознавчого поняття на загальнокультурну категорію. Нині він позначає універсальну властивість текстів усіх видів (літературних, візуальних, аудіальних) до взаємодії, що зумовлює їхню змістовну та структурну (взаємо)залежність. Усвідомлюючи тотальну інтертекстуальність літератури,

науковці розширюють коло досліджуваних текстів, охоплюючи не лише твори постмодернізму, а й більш ранніх епох та належних до різних стильових регістрів. Тож у фокус уваги дослідників потрапляють і типи літературної продукції, які вважалися «маргінальними», зокрема, детектив. Традиційно детектив вважався літературою, позбавленою глибоких сенсів і високої естетичної якості («чтивом на раз»), тож не потрапляв у поле дослідницької уваги. Втім, у сучасній гуманітаристиці детектив вважається гнучкою жанровою моделлю, що здатна синтезувати естетичні, епістемологічні та соціокультурні виміри осмислення соціальних криз, транснаціональних процесів та питань ідентичності. Ключовим етапом у розвитку детективу стала «золота доба», період між двома світовими війнами, коли завдяки діяльності Лондонського детективного клубу» відбулася кодифікакція жанрових правил. Класична модель детективу вибудувана навколо раціоцентричного процесу пошуку істини, де розслідувач постає як неординарна особистість, що за допомогою виняткових аналітичних здібностей впорядковує оточуючий світ. Рецептивний потенціал жанру базується на поєднанні герменевтичної гри, що вимагає від читача активного декодування знаків, та афективної залученості (саспенс, емпатія, ідентифікація). Завдяки впорядкованості художнього світу та неминучості встановлення справедливості у фіналі, детектив виконує важливі стабілізуючу, ескапістську та терапевтичну функції. Творча особистість А.Крісті сьогодні також опиняється у фокусі ревізіоністських досліджень. Переосмислення її творчості у сучасному науковому дискурсі доводить, що формульний характер її прози не є ознакою естетичної меншовартості, а виступає гнучким інструментом для творчих експериментів, які розмивають межі між елітарним модернізмом і популярною культурою, легітимізуючи кримінальне чтиво у статусі якісної літератури середнього смаку. Важливим інструментом жанрової модернізації у творчості А. Крісті стало активне розширення поетики детективу за рахунок запозичення прийомів з інших літературних та культурних систем. Письменниця не обмежується суто конвенційними межами класичного розслідування, а трансформує детектив- головоломку на інтелектуальний «роман звичаїв», де елементи високого культурного канону (шекспірівська драма, класична поезія, біблійні інваріанти) та фольклорні моделі (дитячі лічилки) взаємодіють задля поглиблення психологізму та філософського осмислення людської натури. Реалізація інтертекстуальності відбувається у творах Крісті на рівні паратексту, який слугує семіотичним порогом між тривожною реальністю та впорядкованим художнім світом детективу. Назви творів мають виражений прагматичний та мультимодальний характер, діють як «прогностичні формули» сюжету. Епіграфи, присвяти та графічний паратекст унаочнюють герметичний простір, стимулюючи ретроспективний аналіз і забезпечуючи інтелектуальну насолоду реципієнта. Архітекстуальний рівень її детективів функціонує як у горизонтальному, так і у вертикальному напрямках. Зокрема, композиційний каркас, хронотоп, раціональний характер злочину у детективах Крісті фіксують належність до конвенцій «золотої доби». Апеляція до прецедентних тестів світового канону не лише допомагає увиразнити образи розслідувачів, але й поглибити ефект залученості читача, який отримує підказки або хибні сліди через класику.

2. The dissertation is devoted to studying the specific features of intertextuality in the detective fiction of Agatha Christie. The aim of the study is to identify the specificity of intertextuality realization, to determine its manifestations and functions within the artistic space of Christie's detective fiction. The scientific novelty of the dissertation lies in providing a comprehensive analysis of intertextuality as an architectonic foundation of Christie's detective fiction, refining the typology and functions of paratextual and architextual markers in her works. The research material comprises a corpus of intertextual elements extracted from 41 Christie’s pieces. The term intertextuality, introduced into scholarly discourse by J. Kristeva in the 1960s, has evolved from a narrowly defined concept in literary studies into a broader cultural category. Today, it denotes the universal capacity of all types of texts (literary, visual, and audiovisual) to interact with one another, thereby establishing semantic and structural interdependence. Recognizing the pervasive intertextuality of literature, contemporary scholars have expanded the scope of research beyond postmodern texts to include works from earlier historical periods and diverse stylistic traditions. Consequently, forms of literature that were previously regarded as "marginal", including detective fiction, have become legitimate objects of scholarly inquiry. Detective fiction was viewed as a form of popular literature devoid of profound meaning or high aesthetic value, a genre intended merely for casual

entertainment, and therefore it remained outside the mainstream of literary scholarship. Contemporary research, however, increasingly conceptualizes detective fiction as a flexible generic model capable of integrating aesthetic, epistemological, and sociocultural dimensions in addressing topical issues. The genre conventions were codified by the London Detection Club during Golden Age of detective fiction. The detective model is structured around a rational quest for truth in which the detective emerges as an exceptional individual who restores order to a seemingly chaotic world. The genre's receptive potential is grounded in the combination of a hermeneutic game, which requires readers to decode textual signs, and engages them through suspense and empathy. Owing to the ordered nature of its fictional world and the inevitable restoration of justice in the end, detective fiction performs important stabilizing, escapist, and therapeutic functions. The reassessment of Christie's creative legacy has demonstrated that the formulaic nature of her fiction should not be regarded as evidence of aesthetic flaw. Rather, it constitutes a flexible instrument of experimentation that blurs the boundaries between elite modernism and popular culture, thereby legitimizing detective fiction as literature of genuine artistic merit. Genre modernization in Christie's oeuvre occurs due to the expansion of detective poetics through the incorporation of devices borrowed from other literary and cultural systems. Christie transcends the conventional boundaries of the classical detective story by transforming the puzzle mystery into an intellectually sophisticated novel of manners, where elements of the high cultural canon (including Shakespearean drama, classical poetry, and biblical archetypes) interact with folklore models, such as nursery rhymes, to deepen psychological characterization and philosophical reflection on human nature. In Christie's works, intertextuality is realized at the level of the paratext, which functions as a semiotic threshold between the unsettling reality of crime and the ordered fictional universe of fiction. The titles of her works possess a pronounced pragmatic and multimodal character, functioning as "predictive formulas" of the plot. Epigraphs, dedications, and graphic paratextual elements reinforce the hermetic nature of the fictional world, encouraging retrospective interpretation while enhancing the reader's intellectual satisfaction. The architextual dimension of Christie's fiction operates both horizontally and vertically. On the one hand, the compositional framework, chronotope, and rational conception of crime affirm its adherence to the conventions of Golden Age detective fiction. On the other hand, references to canonical texts of world literature not only contribute to the characterization of detectives but also intensify reader engagement by providing clues or “red herrings” through allusions to literary classics.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Prihodko G, Prykhodchenko O., Vasylyna R. Intermedial Relations in a Literary Text. Cognition. Communication. Discourse. 2024. № 28. P. 91-101.
- Василина Р. С. Інтертекстуальність як засіб конструювання детективного наративу в пізньому романі Агати Крісті “Немезида” (1971). Збірка наукових праць «Нова філологія». 2026. № 101. С. 73-81.
- Nikolova O., Kravchenko Y., Vasylyna R. Intertextuality in Young Adult Literature: A Study of Girl Online by Zoe Sugg. Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. 2023. Vol. 15. № 2. P. 1-13.
- Василина Р. С. Роман «Смерть на Нілі» А. Крісті у інтермедіальному перепрочитанні К. Брани (на матеріалі однойменної кінострічки 2022 р.). Тези доповідей XIV Міжнародної наукової конференції “Іноземна філологія у XXI столітті” (25 листопада 2022 р.) Запоріжжя: ЗНУ, 2022. С. 21-25

- Василина Р. С. Мультимодальний текст як об’єкт дослідження в лінгвістиці. Тези доповідей XV Міжнародної наукової конференції «Іноземна філологія у XXI столітті». Запоріжжя: ЗНУ, 2023. С. 48-50.
- Prihodko G, Prykhodchenko O., Vasylyna R. The Theory of Intermediality: Problems and Perspectives. Multimodality and Transmediality: Interdisciplinary Studies: The Second International Conference, 19-20 April 2024. Kharkiv, Ukraine: V.N. Karazin Kharkiv National University, 2024. P. 63-64.
- Василина Р. С. Інтертекст повісті «The Pale Horse» А. Крісті: специфіка та функції. Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2024»: у 5 т. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. Т. 2. С. 93-95.
- Василина Р. С. Functions of Intertextuality in Literary Discourse. Тези доповідей XVI Міжнародної наукової конференції “Іноземна філологія у XXI столітті”: у 2 т. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. Т. 1. С. 93-95.
- Василина Р. С. Інтертекстуальний вимір роману А. Крісті “Five Little Pigs”. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Актуальні проблеми розвитку сучасної науки: виклики та перспективи». Запоріжжя: ЗНУ, 2025. С. 396-401
- Василина Р. С. Інтертекстуальність як одна із категорій тексту. Тези доповідей XVII Міжнародної наукової конференції “Іноземна філологія у XXI столітті”: у 2 т. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2025. Т. 1. С. 45-48.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0125U001490

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Приходько Ганна Іллівна

2. Hanna Prihodko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6220-5333

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57219147819; Web of Science Researcher ID: AAG-6472-2019; https://scholar.google.com.ua/citations?user=3nDDfQoAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабелюк Оксана Андріївна

2. Oksana A. Babelyuk

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4837-1225

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57413759800;
https://scholar.google.com/citations?user=w_bF79wAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Код за ЄДРПОУ: 08571340

Місцезнаходження: вул. Клепарівська, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коляса Олена Василівна

2. Olena Koliasa

Кваліфікація: к. філол. н., доцент, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5301-480X

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=HfCB5IkAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний морський університет

Код за ЄДРПОУ: 01127777

Місцезнаходження: вул. Мечникова, Одеса, 65029, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Залужна Марина Володимирівна

2. Maryna V. Zaluzhna

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9316-452X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Торкут Наталія Миколаївна

2. Nataliya M. Torkut

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.01.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8905-6769

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Козлова Тетяна Олегівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Козлова Тетяна Олегівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Дребезов Денис Олегович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна